

2026-04-23

Finansinspektionen

finansinspektionen@fi.se

Förslag till ändrade föreskrifter med anledning av ändringar i bland annat kapitaltäckningsdirektivet

Till följd av att kapitaltäckningsdirektivet (2013/36/EU) har ändrats föreslår Finansinspektionen ändringar i ett antal föreskrifter samt att vissa nya föreskrifter och allmänna råd införs. Bankförbundet begränsar sitt yttrande till de föreslagna ändringarna i FFFS 2014:1 och relevanta delar av remisspromemorian som hänförs till FFFS 2023:13

Finansinspektionen föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:1) om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut

2 kap. 1 §

I 2 kap. finns bestämmelser om allmänna organisatoriska krav bland annat beslutsformer och befattningsbeskrivningar. Finansinspektionen föreslår att det införs ett nytt tredje stycke till 2 kap. 1 § som anger att en befattningsbeskrivning enligt nämnda kapitel ska innehålla en kartläggning av ansvar och arbetsuppgifter. Till stöd för denna ändring hänvisas i remisspromemorian till artikel 88.3 kapitaltäckningsdirektivet av vilken det framgår.

Utan att det påverkar ledningsorganets övergripande kollektiva ansvar ska medlemsstaterna säkerställa att instituten utarbetar, upprätthåller och uppdaterar individuella redogörelser som anger roller och åligganden för samtliga ledamöter i ledningsorganet i dess lednings funktion, den verkställande ledningen och personer som innehar nyckelfunktioner tillsammans med en kartläggning av åliggandena, inklusive uppgifter om rapporteringsvägar, om ansvarsfördelning och om de personer som deltar i de styrformer som avses i artikel 74.1 och deras åligganden. Medlemsstaterna ska säkerställa att de enskilda redogörelserna för åligganden och

kartläggningen av åligganden alltid finns tillgängliga och meddelas de behöriga myndigheterna i god tid och på begäran, inbegripet för att erhålla auktorisation enligt artikel 8.

Direktivets krav på att företagen ska utarbeta, upprätthålla och uppdatera individuella redogörelser som anger roller och åligganden för angivna personer får anses framgå av nuvarande bestämmelser i 2 kap. 1 § punkten 2 och 3. Bestämmelser i punkterna 2 och 3 torde även uppfylla kravet i direktivet om att företaget ska dokumentera rapporteringsvägar, ansvarsfördelning och åligganden. Det må vara så att ordet "kartläggning" inte framgår av föreskriftens nuvarande lydelse men contentan av bestämmelserna sammantaget måste förstås som att en kartläggning av ansvar, rapporteringsvägar och åliggande behöver göras för att kunna dokumenteras i befattningsbeskrivningarna.

I detta sammanhang kan noteras vad Finansinspektionen lyfter i sin beslutspromemoria (dnr 11–5610), som publicerades i samband med införandet av FFFS 2014:1. Där framgår bland annat syftet med införandet av punkterna 2 och 3. Såvitt avser punkten 3 anges syftet vara att de anställda i ett företag ska ha befattningsbeskrivningar som tydligt anger vad som är den anställdes ansvar och arbetsuppgifter. Kraven på befattningsbeskrivningar gäller för relevanta befattningar vilket omfattar sådana befattningar som hanterar centrala uppgifter, däribland befattningar som kan påverka företagets riskprofil. Avseende punkten 2 anges att det införs en ny bestämmelse om att det ska finnas aktuella och dokumenterade beslutsrutiner som tydligt anger rapporteringsvägar och att det därmed införs ett skriftlighetskrav för att säkerställa att företagets beslutsrutiner är tydligt dokumenterade. Vidare infördes ett krav på att företaget ska tillse att alla anställda är informerade om vilka rutiner de ska följa för att fullgöra sina arbetsuppgifter (punkten 4).

Sammantaget anser Bankförbundet att nu gällande krav i 2 kap. 1 § uppfyller syftet med bestämmelsen i artikel 88.3 kapitaltäckningsdirektivet. Förslaget till det nya stycket tre första meningen bör därför utgå alternativt bör det tydliggöras vilka ytterligare åtgärder ett företag ska vidta för att företagets redan dokumenterade arbetsuppgifter och ansvar ska anses vara kartlagda.

5 kap. 10 a §

Riskhantering hanteras i föreskrifternas 5 kap. där Finansinspektionen gjort ett tillägg innebärande att företagen ska testa sin motståndskraft mot vissa angivna långsiktiga negativa effekter både i ett grundscenario och i negativa scenarios. Finansinspektionen hänvisar som stöd till förändringen till den engelska versionen av artikel 87 a punkten 3 kapitaltäckningsdirektivet.

Av artikel 87 a punkten 3 framgår att "De behöriga myndigheterna ska säkerställa att instituten testar sin motståndskraft mot långsiktiga negativa effekter av ESG-faktorer, både i ett grundscenario och i ett negativt scenario, inom en fastställd tidsram, med början med klimatrelaterade faktorer. För sådan testning av motståndskraften ska de behöriga myndigheterna säkerställa att instituten tar med ett antal ESG-scenarier som speglar potentiella effekter av miljömässiga och sociala förändringar och därtill relaterad offentlig politik på företagsklimatet på lång sikt." I skälen till artikeln (2024/1619/EU (40)) framgår att EBA bör ha befogenhet att bland annat utarbeta enhetliga kriterier för innehållet i planerna för hantering av ESG-risker och för fastställande av scenarier och tillämpning av metoder för stresstestning.

EBA har publicerat en vägledning (EBA/GL/2025/04) för miljöscenarieanalys. I vägledningen anges bland annat att institutionerna, när de fastställer sina klimatscenarier, bör beakta ett antal sammanflätande faktorer som syftar till att säkerställa att scenarierna blir så relevanta som möjligt.

Bankförbundet ställer sig tveksam till att direktivet uppställer krav på att företagen ska göra flera negativa scenarios per ESG-risk. Det framstår snarare som att ett företag i ett negativt miljöscenario ska beakta ett antal kriterier på sätt som EBA anger. Däremot synes direktivet ange att instituten ska testa sin motståndskraft för olika delar inom ESG-området vilket i sig kan medföra flera negativa scenarios. Bankförbundet anser således att föreskriften bör återge vad som anges i direktivet, grundscenario och ett negativt scenario, i vart fall per ESG-område för att inte riskera en överimplementering.

6 kap.6 §

Finansinspektionen föreslår en ändring av första stycket första meningen 6 kap. 6 §. Idag anges i 6 kap. 6 § att en kontrollfunktion enligt 1 § ska vara oberoende. Detta föreslås nu ändras till att kontrollfunktionerna "ska vara oberoende av affärsverksamheten, styrelsens ledamöter och den verkställande ledningen". Finansinspektionen motiverar ändringen med att det av nuvarande bestämmelse inte tydligt framgår att en kontrollfunktion ska vara oberoende av de operativa funktionerna samt styrelse och verkställande ledning som anges i artikel 76.5 och 76.6 kapitaltäckningsdirektivet. Vidare anges att innebörden av det är att kontrollfunktionerna ska vara oberoende av affärsverksamheten, den verkställande ledningen och *styrelsens ledamöter*. Avsikten med oberoendet från styrelsens ledamöter är enligt remisspromemorian att en styrelseledamot inte får vara ansvarig för en kontrollfunktion.

Finansinspektionen föreslår även en ändring av punkten 3 samma paragraf. Nuvarande rapporteringsordning för kontrollfunktionerna - att den ansvarige för kontrollfunktionen regelbundet ska rapportera direkt till styrelsen och ha möjlighet att

närvara vid styrelsemöten där funktionens ansvarsområde behandlas – ändras så att det i stället framgår att den ansvarige för kontrollfunktionen inte får vara underordnad någon person som har ett ledningsansvar för den verksamhet som den interna kontrollfunktionen övervakar och kontrollerar. Någon närmare motivering till varför skrivningarna om direktrapportering och närvaro vid sammanträden har utgått lämnas inte i remisspromemorian.

Av artikel 76.5 och 76.6 kapitaltäckningsdirektivet framgår dels att kontrollfunktionerna ska vara oberoende de operativa funktionerna, dels att kontrollfunktionerna ska vara oberoende av ledamöterna i ledningsorganet med ledningsfunktion och den verkställande ledningen. Kontrollfunktionerna ska vidare kunna ta upp problem och varna ledningsorganet i sin tillsynsfunktion när så är lämpligt.

I lagrådsremissen EU:s bankpaket, s 144 f., redogörs för de nya definitioner som tillkommit i kapitaltäckningsdirektivet. Där framgår bland annat att med ledningsorgan avses primärt styrelsen. Vidare anges att direktivet är utformat för att tillämpas inom EU där medlemsstaterna har mycket skiftande associationsrättsliga traditioner, vilket innebär att reglerna om ledningsorgan i vissa fall i svensk rätt får anses ta sikte på såväl styrelsen som den verkställande direktören. I enlighet med svensk lagstiftningstradition har det därför i varje särskilt fall angetts om det är styrelsen eller styrelsen och verkställande direktören som omfattas av respektive bestämmelse.

Sammantaget synes det varken av kapitaltäckningsdirektivet eller av lagrådsremissen framgå att kontrollfunktionerna ska vara oberoende av styrelsen. Om avsikten är att reglera att en styrelseledamot inte ska kunna vara ansvarig för en kontrollfunktion så skulle det bli mer tydligt om bestämmelsen angav just det, till exempel genom att lägga till ett sista stycke i paragrafen enligt följande

”En styrelseledamot får inte vara ansvarig för en kontrollfunktion”.

Om det klargörs i bestämmelsen att en styrelseledamot inte får vara ansvarig för en kontrollfunktion finns inte anledning att ändra lydelsen av punkten 3. Nuvarande lydelse av punkten 3, att den ansvarige för kontrollfunktionen regelbundet ska rapportera direkt till styrelsen och närvara vid styrelsens sammanträden då kontrollfunktionens ansvarsområde behandlas, är knappast något som hotar oberoendet för funktionen. Tvärtom får det anses utgöra en viktig förutsättning för att kontrollfunktionerna ska kunna utföra sina uppgifter och bör därmed inte strykas.

Finansinspektionen påpekar vidare i remisspromemorian, vad gäller kontrollfunktionens oberoende till den verkställande ledningen, att ansvarig för funktionen för riskkontroll respektive regelefterlevnad bör kunna vara adjungerade

medlemmar i den verkställande ledningen (alltså inte delta i beslutsfattandet). Detta förutsatt att företaget har rutiner för att hantera eventuella intressekonflikter.

Det bör noteras att de företag som omfattas av föreskriften har möjlighet att inrätta sina ledningsgrupper på olika sätt. Det framstår därför som olyckligt att i remisspromemorian ange hur deltagande i en ledningsgrupp ska kunna ske för de ansvariga av aktuella kontrollfunktioner. Det skulle därför vara önskvärt om det i remisspromemorian i stället kan anges att de ansvarig för de aktuella kontrollfunktionerna inte får delta i den verkställande ledningens beslutsfattande.

7 kap. 1, 3 §§ och 8 kap. 1 §

Finansinspektionen föreslår att styrelsen ska utse en chef som ansvarar för funktionen riskkontroll samt för funktionen regelefterlevnad. Finansinspektionen motiverar ändringen med att det av artikel 76.6 kapitaltäckningsdirektivet framgår att de interna kontrollfunktionerna ska vara oberoende av den verkställande ledningen och att det därmed inte är förenligt med nuvarande krav i 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § att funktionerna ska vara direkt underställda den verkställande direktören.

Av artikel 76 .6 stycke 5 kapitaltäckningsdirektivet framgår att de som leder de interna kontrollfunktionerna inte ska kunna avsättas utan att ledningsorganet i dess tillsynsfunktion godkänner detta. Kapitaltäckningsdirektivet synes därmed inte uppställa något krav på att ledningsorganet i dess tillsynsfunktion (för svensk del styrelsen) ska utse den chef som ansvarar för kontrollfunktionerna. Däremot ska kontrollfunktionerna vara oberoende av ledamöterna i ledningsorganet och av den verkställande ledningen och ska i synnerhet kunna ta upp problem när så är lämpligt eller varna ledningsorganet i dess tillsynsfunktion. Detta oberoende, som framgår av artikel 76.6 stycke 5 kapitaltäckningsdirektivet, säkerställs genom att den som leder kontrollfunktionen inte får avsättas utan att styrelsen godkänner detta.

Ett krav på att det ska vara styrelsen som ska utse de ansvariga för aktuella kontrollfunktioner riskerar inte bara medföra en överimplementering av direktivets bestämmelser utan kan även få andra följdverkningar. Om den ansvarige för aktuella kontrollfunktioner ska underställas styrelsen medför detta ett ökat operativt ledningsansvar för styrelsen. Det saknas en analys i remisspromemorian av hur en ändrad ansvarsfördelning för den operativa verksamheten kan påverka den ansvarsfördelning som gäller enligt dagens reglering. Vidare kan en förändring av ansvarsfördelningen för de ansvariga för kontrollfunktionerna skapa en otydlighet i den befintliga och väl etablerade struktur som företagen inrättat med olika försvarslinjer. Sammantaget anser Bankföreningen att det av kraven 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § i stället bör framgå att den som leder kontrollfunktionen inte får avsättas utan att styrelsen godkänner detta.

Finansinspektionen föreslår vidare en ändring av 7 kap. 3 § 4 – att information som lämnas ska vara oberoende. Det framgår inte närmare av remisspromemorian vad som avses med oberoende information. Däremot framgår tydligt i andra delar av föreskriften att både funktionen och ansvarig chef ska vara oberoende. Det bör därmed ligga i sakens natur att dessa inte ska låta sig påverkas i sina slutsatser och rapportering. Om oberoende information betyder något annat bör detta förtydligas i remisspromemorian, i annat fall bör detta tas bort från punkten 4.

Remisspromemorian 2.1.2. Lednings- och lämplighetsprövningar

2.1.2.1 Särskilt anmälningsförfarande för stora företag

I remisspromemorian anges att vissa stora företag ska ge in en lämplighetsansökan till den behöriga myndigheten så snart de har en tydlig avsikt att utse en ledamot i ledningsorganet med ledningsfunktion eller en ordförande för ledningsorganet i dess tillsynsfunktion, senast 30 dagar innan de blivande ledamöterna tillträder sina befattningar.

Bankföreningen konstaterar att det såväl av artikel 91.1d kapitaltäckningsdirektivet som av lagrådsremissen EU:s bankpaket framgår att anmälan ska se senast 30 arbetsdagar innan de blivande ledamöterna tillträder sina befattningar. Promemorian bör ändras i enlighet härmed.

Under samma underrubrik i remisspromemorian anges att lämplighetsansökan bland annat ska åtföljas av brottsregister. Samtidigt noteras att EBA ska ta fram förslag till tekniska standarder avseende frågeformulär. Bankföreningen vill dock redan nu påpeka att det bör räcka att Finansinspektionen inhämtar utdrag från belastningsregistret såsom sker idag, dvs. något krav på att enskilda personer ska begära ut dessa bör inte införas.

När det gäller frågan om prövning av en ersättare som träder in för en styrelseledamot eller den verkställande direktören framgår av lagrådsremissen EU:s bankpaket, s. 153, undantaget från lämplighetsprövningen omfattar inte det förhållande att en suppleant blir ordinarie medlem för att ersätta en medlem som inte längre kan utföra sitt uppdrag på grund av oförutsedda händelser. Även om en prövning ska ske, är det önskvärt att remisspromemorian klargör om till exempel en tillförordnad verkställande direktör kan agera i avvaktan på en lämplighetsprövning, om så skulle vara aktuellt.

Ytterligare synpunkter avseende bestämmelserna om lednings- och lämplighetsprövningar

I detta sammanhang vill Bankföreningen även ta upp en fråga som behandlas i lagrådsremissen EU:s bankpaket, där ytterligare förtydliganden krävs för att regelverket ska kunna tillämpas i praktiken. Bankföreningen har i tidigare remissvar till Finansdepartementet avseende promemorian EU:s bankpaket (Fi2025/01199) lämnat synpunkter kring den nya regleringen angående företagens skyldigheter att vidta åtgärder för det fall lämplighetskraven för styrelse och ledning inte är uppfyllda. Bankföreningen framförde i nämnda remissvar att det i promemorian överhuvudtaget inte nämns något om hur ett företag ska gå till väga för att, enligt den föreslagna lydelsen i 3 kap. 4 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, besluta att en person inte längre får vara styrelseledamot, verkställande direktör eller ersättare för någon av dem.

Den nya bestämmelsen berörs i lagrådsremissen EU:s bankpaket, s.157, där det i anslutning till de av Bankföreningen och andra remissinstanser framförda synpunkterna anges att: *"Regeringen konstaterar att ändringarna i direktivet innebär att reglerna om lämplighetsbedömningen av bl.a. styrelseledamöterna ändras, inte den associationsrättsliga regleringen. Företagens hantering av en styrelseledamots förtida avgång följer även i fortsättningen av den associationsrättsliga regleringen."*

Då Bankföreningen inte bedömer att framförda remissynpunkter har bemötts i lagrådsremissen EU:s bankpaket, vill Bankföreningen på nytt adressera frågan och framhåller att det i föreskrifterna bör utvecklas hur ett institut ska gå till väga i en sådan situation (såväl när en styrelseledamot eller styrelsen som helhet inte uppfyller lämplighetskraven). Den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 4 a § i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse tycks innebära en skyldighet för ett företag att självt besluta om att entlediga en styrelseledamot som inte längre uppfyller lämplighetskraven. Det framgår dock inte hur detta ska gå till, och samtidigt anges i lagrådsremissen EU:s bankpaket, s. 157, att den associationsrättsliga ordning om en styrelseledamots förtida avgång inte ändras. Det finns idag inga associationsrättsliga bestämmelser som ger företaget självt möjlighet att avsätta styrelseledamöter i förtid. Bankföreningen har i tidigare nämnt remissvar anfört att det därvid framstår som att den nu föreslagna bestämmelsen i lagens 3 kap. 4 a § får förstås som att den avser en skyldighet för banken att uppmärksamma valberedningen på behovet av förnyad prövning och att ärendet därefter hanteras i enlighet med tillämpliga associationsrättsliga regler. Denna oklarhet rör en grundläggande fråga och skulle kunna hanteras genom ett förtydligande inom ramen för arbetet med föreskrifterna om att denna skyldighet kan hanteras genom att styrelsen i företaget kallar till en extra bolagsstämma för beslut om saken. Något annat alternativ än detta torde inte den gällande associationsrättsliga regleringen (aktiebolagslagen) kunna erbjuda styrelsen i företagen beträffande entledigande och

nyval av styrelseledamöter. Det vore önskvärt med ett klargörande i denna del givet kopplingen till nu föreslagna föreskrifter om lednings- och lämplighetsprövningar.

Ett förtydligande i denna del torde även vara önskvärt utifrån Finansinspektionens perspektiv med beaktande av den nya bestämmelsens förhållande till Finansinspektionens ingripandemöjligheter enligt 15 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Åsa Arffman